

покарань, з боку органів пробації більш ефективна та соціально-виховна робота з особами, звільненими від відбування покарання.

На сьогодні пенітенціарна злочинність становить собою високу загрозу громадській безпеці та правопорядку. Ця проблематика не є цілком вирішеною та науково дослідженою на необхідному рівні, тому лишається достатнім підґрунтям для подальших наукових розробок та впровадження дієвих висновків в практичну діяльність правоохоронних органів.

1. Даньшин І. М., Голіна В. В., Валуйська М. Ю. Кримінологія: Загальна та Особлива частини : підручник / за заг. ред. В. В. Голіни. 2-е вид. перероб. і допов. Харків : Право, 2009. 288 с.

Вікторія СЕНЬКО

викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін

Володимир САМОЙЛЕНКО

студент ННІ права та інноваційної
освіти Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ДОМАШНЬОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Кримінальне правопорушення є суспільно-небезпечним явищем, що тягне за собою негативні наслідки, являє собою небезпечну діяльність людини, а тому і виникає як наслідок таке явище, як злочинність. На жаль, рівень злочинності в Україні станом на початок 2022 року був високим, але помічається тенденція на зниження рівня злочинності після введення в країні воєнного стану від 24 лютого 2022 року у зв'язку з військовим нападом на Україну з боку Російської Федерації. Не виняток і домашня злочинність, бо як свідчать наукові джерела, засоби масової інформації, то рівень здійснення домашнього насильства також пішов на спад.

За результатами вивчення наукової літератури з цієї проблематики, активно та продуктивно розробляють її як вітчизняні, так і закордонні вчені. Зокрема, серед вітчизняних авторів варто виділити наукові праці А. Б. Благої, О. І. Белової, І. Г. Богатирьова, О. В. Бойко, Б. М. Головкина, О. М. Джужі, О. І. Зазимко, О. В. Ковальової, О. Д. Коломойця, Л. В. Крижної, М. Г. Кузнєцова, Н. В. Лесько, С. В. Романцевої, М. Ю. Самченко, а також зарубіжних учених, як-от: А. А. Ахматова, Г. М. Іляшенка, Д. О. Корецького, Г. М. Мінковського, В. П. Мелешко, О. В. Старкова, Д. О. Шестакова тощо [1, с. 202–203].

Метою цієї роботи є розгляд проблемних питань домашньої злочинності та шляхи її вирішення.

Домашня злочинність – це всі насильницькі дії фізичного, психологічного та сексуального характеру стосовно жертви, а також словесні образи та погрози фізичного побиття, викрадення, залякування, приниження, переслідування, зґвалтування, ушкодження статевих органів, експлуатацію через проституцію тощо [1, с. 204].

Якщо розглядати домашню злочинність як кримінологічне явище, то можна зазначити, що цей вид злочинності має на меті контроль над поведінкою жертви. І, на жаль, майже завжди жертва виправдовує свого кривдника, тому що внаслідок нелюдських принижень отримує тяжку психологічну травму і потребує спілкування та лікування у профільного спеціаліста.

Привертає до себе увагу також проблема неналежної організації з боку правоохоронних органів запобіжної роботи в царині запобігання домашній злочинності та відсутність науково обґрунтованих рекомендацій щодо цього. Основною причиною цього процесу стало те, що проблема домашньої злочинності тривалий час в Україні була міцно прихована забороною втручання держави в особисте та приватне життя осіб. Водночас і члени сім'ї не бажали виносити цю проблему на осуд суспільства [2, с. 209].

Але враховуючи той факт, що сучасна правова доктрина, міжнародне право та європейська конвенційна спадщина, сконцентрована в практиці Європейського суду з

прав людини, однозначно стали на позицію, що основоположними правами кожної людини є невід'ємне право на життя, свободу та особисту недоторканість, повагу до її честі та гідності, а заборона тортур, примусової праці та дискримінації становить основу правового статусу людини в цивілізованому суспільстві. Це означає, що будь-яка особа незалежно від статі, віку, стану здоров'я чи будь-яких інших чинників має право на ефективний захист від злочинних посягань кривдника в цій сфері. Такий підхід поклав на державу позитивні зобов'язання створити ефективну систему протидії та запобігання домашній злочинності [2, с. 209].

У 2018 році Верховною Радою України було ухвалено Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству». В ньому було конкретизовано питання покарання осіб, що скоюють домашнє насильство в будь-яких його проявах.

У Європі завдяки активним діям міжнародних правозахисних організацій останніми роками істотно розширилися уявлення про дотримання прав людини, зокрема змінилося розуміння відповідальності держави за вчинення особою (кривдником) кримінального правопорушення у сфері домашньої злочинності [3, с. 174].

Під тиском громадськості у більшості країн Європи почалося державне субсидювання кризисних центрів для жертв домашньої злочинності. Оскільки попередні закони не враховували специфіку і складність цього виду злочинності, то пропонувалися різні додаткові заходи та поправки до цивільного, адміністративного, кримінального законодавств, а більшість держав стали розробляти спеціальні закони, мета яких полягала у створенні правової бази для реалізації комплексного підходу до вирішення проблем домашньої злочинності. Тепер такі закони діють у більшості держав Європейського Союзу [3, с. 174].

Отже, як бачимо, домашня злочинність несе за собою тяжкі наслідки, як мінімум у вигляді нанесення жертвам тяжких психологічних травм.

На нашу думку, доцільно звернутися до досвіду зарубіжних країн з питань протидії домашньому насильству. Дієвим, насамперед, буде створення програм спеціального захисту жертв домашнього насильства, які охоплюватимуть житлову, матеріальну, медичну та психологічну допомогу.

1. Богатирьов А. І. Кримінологічний погляд на проблему домашньої злочинності. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2019. 3(87). С. 202–208.

2. Богатирьов А. І. Генезис домашньої злочинності в Україні. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2020. № 3. С. 205–212.

3. Барбарош Л. М. Актуальні питання запобігання домашній злочинності: досвід зарубіжних країн. *Юридичний бюлетень*. 2020. Вип. 14. С. 171–178.

Юлія ШЕНДРИК

викладач кафедри кримінального процесу Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (м. Дніпро, Україна)

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ СУДОВОЇ ПОЧЕРКОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ТА ВИКОРИСТАННЯ ЇЇ ВИСНОВКІВ ЯК ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

В умовах наявної зовнішньої загрози національній безпеці України досить актуальним постає питання боротьби зі злочинністю і, зокрема, з кримінальними правопорушеннями, які підривають економічну стабільність нашої держави. До таких кримінальних правопорушень належать, наприклад, привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191 Кримінального кодексу України, далі – КК України); протидія законній господарській діяльності (ст. 206 КК України); протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації (ст. 206-2 КК України), легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом (ст. 209 КК України) та інші. Вчинення вказаних кримінальних правопорушень відбувається зазвичай у сукупності із підробленням документів, печаток, штампів та бланків, збутом чи